Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 18ης Δεκεμβρίου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Ανταγωνισμός – Άρθρο 102 ΣΛΕΕ – Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης – Οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας – Χρέωση τέλους για τη χορήγηση αδειών διάθεσης έργων προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας – Ξενοδοχειακές μονάδες – Μέθοδος υπολογισμού – Μη συνεκτίμηση του ποσοστού πληρότητας των δωματίων – Μη δίκαιες τιμές»

Στην υπόθεση C-161/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Krajský soud v Brně (περιφερειακό δικαστήριο Brno, Τσεχική Δημοκρατία) με απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο αυθημερόν, στο πλαίσιο της δίκης

OSA, **z.s.**, πρώην OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.,

κατά

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Λυκούργο, πρόεδρο τμήματος, O. Spineanu-Matei (εισηγήτρια), S. Rodin, N. Piçarra και N. Fenger, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: I. Illéssy, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 13ης Μαρτίου 2025,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η OSA, z.s., εκπροσωπούμενη από τους V. Bernard, R. Neruda και L. Štiková Gachová, advokáti,

– η Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, εκπροσωπούμενη από τον A. Drbal, την H. Malíková και τον P. Mlsna,

* Γλώσσα διαδικασίας: η τσεχική.

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. Morales Puerta,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους R. Bénard και T. Lechevallier,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις E. Αρσενίδου, B. Ernst, M. Monfort και P. Němečková,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Ιουνίου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της OSA, z.s., πρώην OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s. (στο εξής: OSA), η οποία έχει συσταθεί κατά το τσεχικό δίκαιο ως οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (στο εξής: οργανισμός συλλογικής διαχείρισης), και της Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (υπηρεσίας προστασίας του ανταγωνισμού, Τσεχική Δημοκρατία) (στο εξής: τσεχική αρχή ανταγωνισμού), με αντικείμενο την απόφαση με την οποία η ως άνω αρχή επέβαλε κυρώσεις στην OSA για παράβαση του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Το άρθρο 102 ΣΛΕΕ προβλέπει τα εξής:

«Είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της.

Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται ιδίως:

α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής,

[…]».

4 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10), φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό και δικαίωμα διάθεσης άλλων αντικειμένων στο κοινό» και ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.»

Το τσεχικό δίκαιο

5 Το άρθρο 23 του zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) [νόμου 121/2000 για το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα συγγενικά δικαιώματα και την τροποποίηση ορισμένων νόμων (νόμος για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας)], όπως ίσχυε έως τις 6 Νοεμβρίου 2014, κατοχύρωνε το δικαίωμα των δημιουργών σε αμοιβή για τη χρήση των έργων τους που τίθενται, μέσω τηλεοπτικής ή ραδιοφωνικής εκπομπής, στη διάθεση όσων διαμένουν σε δωμάτια καταλυμάτων.

6 Το άρθρο 11 του zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (νόμου 143/2001 για την προστασία του ανταγωνισμού), της 4ης Απριλίου 2001, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο για τη διαφορά της κύριας δίκης χρόνο, όριζε τα εξής:

«Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης εις βάρος άλλων ανταγωνιστών ή των καταναλωτών. Ως “καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης” νοείται ειδικότερα

a) η άμεση ή έμμεση επιβολή μη δίκαιων όρων συναλλαγής στο πλαίσιο συμβάσεων που συνάπτονται με άλλους φορείς της αγοράς, και ιδιαίτερα ο εξαναγκασμός του αντισυμβαλλομένου σε αποδοχή μιας παροχής η οποία, κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης, βρίσκεται σε προφανή δυσαναλογία προς τη συμφωνούμενη αντιπαροχή

[…]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η OSA είναι ένας από τους έξι οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης στην Τσεχική Δημοκρατία και κατέχει δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά.

8 Η τσεχική αρχή ανταγωνισμού διαπίστωσε, με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2019, ότι κατά το χρονικό διάστημα από τις 19 Μαΐου 2008 έως τις 6 Νοεμβρίου 2014 η OSA χρέωνε, άνευ αντικειμενικής αιτιολόγησης, τους παρόχους υπηρεσιών διαμονής σε ξενοδοχειακές μονάδες στην Τσεχική Δημοκρατία τέλη που υπολογίζονταν χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό πληρότητας των οικείων ξενοδοχειακών μονάδων, για τη χρήση έργων προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω συσκευών τηλεόρασης και ραδιοφώνου

εγκατεστημένων στα δωμάτιά τους. Το αποτέλεσμα ήταν, σύμφωνα με την ίδια απόφαση, ότι η OSA απαιτούσε την καταβολή τελών ακόμη και για τα κενά δωμάτια στα οποία δεν είχε γίνει καμία χρήση τέτοιων έργων.

9 Η τσεχική αρχή ανταγωνισμού έκρινε ότι η OSA, με την πρακτική αυτή, είχε επιβάλει μη δίκαιους όρους συναλλαγών στην εθνική αγορά χορήγησης αδειών για τη χρήση έργων προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατέληξε δε στο συμπέρασμα ότι η επίμαχη πρακτική συνιστούσε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης απαγορευόμενη από το άρθρο 102 ΣΛΕΕ και από τις αντίστοιχες διατάξεις της τσεχικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, επέβαλε στην OSA πρόστιμο ύψους 10 676 000 τσεχικών κορωνών (CZK) (περίπου 429 000 ευρώ) και της απαγόρευσε να εφαρμόζει πλέον την πρακτική αυτή.

10 Η OSA άσκησε κατά της ως άνω αποφάσεως διοικητική προσφυγή, την οποία ο πρόεδρος της τσεχικής αρχής ανταγωνισμού απέρριψε με απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2020.

11 Εν συνεχεία, η OSA προσέβαλε την τελευταία αυτή απόφαση, ασκώντας προσφυγή ενώπιον του Krajský soud v Brně (περιφερειακού δικαστηρίου Brno, Τσεχική Δημοκρατία), δηλαδή του αιτούντος δικαστηρίου.

12 Κατά το αιτούν δικαστήριο, οι διάδικοι της κύριας δίκης συμφωνούν ότι, στην Τσεχική Δημοκρατία, η OSA κατέχει «εν τοις πράγμασι μονοπωλιακή θέση» στην αγορά της συλλογικής διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και ότι, κατά το χρονικό διάστημα από τις 19 Μαΐου 2008 έως τις 6 Νοεμβρίου 2014, η OSA χρέωνε στις ξενοδοχειακές μονάδες τέλη για τη μετάδοση προστατευόμενων έργων μέσω συσκευών τηλεόρασης και ραδιοφώνου εγκατεστημένων στα δωμάτιά τους, ανεξαρτήτως εάν αυτά ήταν κατειλημμένα ή κενά. Αντιθέτως, οι διάδικοι ερίζουν ως προς την ερμηνεία της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την έννοια της «κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης» και ως προς την εφαρμογή της επί της διαφοράς της κύριας δίκης.

13 Κατά την OSA, η τσεχική αρχή ανταγωνισμού όφειλε να έχει εξετάσει κατά πόσον η πρακτική χρεώσεων την οποία ακολουθούσε η OSA μπορούσε να θεωρηθεί ως καταχρηστική τιμολογιακή πρακτική υπό το πρίσμα των κριτηρίων που τέθηκαν από το Δικαστήριο με την απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1978, United Brands και United Brands Continentaal κατά Επιτροπής (27/76, EU:C:1978:22), και έχουν εφαρμοστεί στο ειδικότερο πλαίσιο της λειτουργίας των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης, με τις αποφάσεις της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība (C-177/16, EU:C:2017:689), και της 25ης Νοεμβρίου 2020, SABAM (C-372/19, στο εξής: απόφαση SABAM, EU:C:2020:959).

14 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, ωστόσο, ότι το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί επί του ζητήματος εάν συντρέχει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, σε περίπτωση που το ποσοστό πληρότητας των δωματίων των ξενοδοχειακών μονάδων δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό των οφειλόμενων δικαιωμάτων για τη χρήση προστατευόμενων έργων πνευματικής ιδιοκτησίας.

15 Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οφείλει να εξετάσει το επιχείρημα της OSA ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν είναι δυνατόν να επιλυθεί με μια μηχανική εφαρμογή των κριτηρίων που τέθηκαν με την απόφαση SABAM. Η OSA ισχυρίζεται ότι η απόφαση εκείνη αφορούσε την καταβολή δικαιωμάτων για προστατευόμενα έργα πνευματικής ιδιοκτησίας τα οποία, μολονότι περιλαμβάνονταν στο ρεπερτόριο μουσικού φεστιβάλ, δεν παρουσιάστηκαν στο κοινό. Κατά την OSA, μολονότι η απαίτηση καταβολής δικαιωμάτων δεν είναι εύλογη σε ένα

τέτοιο πλαίσιο, η απαίτηση καταβολής ετήσιου τέλους εξακολουθεί να είναι εύλογη για τη διάθεση έργων μέσω συσκευών στα δωμάτια ξενοδοχειακής μονάδας, ανεξαρτήτως του ποσοστού πληρότητάς τους, με εξαίρεση τα δωμάτια που παραμένουν κενά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

16 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι το Δικαστήριο δεν φαίνεται να έχει καθορίσει συγκεκριμένα κριτήρια από τα οποία να προκύπτει εάν το γεγονός ότι το ποσοστό πληρότητας των δωματίων ξενοδοχειακής μονάδας δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό των οφειλόμενων δικαιωμάτων για τη χρήση έργων πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να αντιμετωπίζεται, υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, ως περίπτωση χρέωσης υπερβολικά υψηλών τιμών, όπως υποστηρίζει η OSA, ή ως περίπτωση επιβολής «μη δίκαιων όρων συναλλαγής», κατά την έννοια της προαναφερθείσας διατάξεως, όπως ισχυρίζεται η τσεχική αρχή ανταγωνισμού.

17 Στη δεύτερη περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι παραμένει ανοικτό το ζήτημα του καθορισμού των κριτηρίων βάσει των οποίων μπορεί να διαπιστωθεί εάν ένας όρος συναλλαγής είναι «μη δίκαιος». Η OSA θεωρεί ότι απαιτείται συναφώς να πληρούνται τρία σωρευτικά κριτήρια. Πρώτον, ο όρος συναλλαγής να μη συνδέεται με τον σκοπό της σύμβασης ή να μην είναι αναγκαίος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος. Δεύτερον, ο όρος συναλλαγής να ζημιώνει τον αντισυμβαλλόμενο. Τρίτον, ο όρος συναλλαγής να μην είναι κατάλληλος και θεμιτός. Η τσεχική αρχή ανταγωνισμού αντιτείνει ότι ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε τα ενωσιακά δικαιοδοτικά όργανα έχουν εφαρμόσει τα ως άνω κριτήρια και ότι αρκούσε, εν προκειμένω, να εξεταστεί εάν ο επίμαχος όρος συναλλαγής ήταν δικαιολογημένος και σύμφωνος με την αρχή της αναλογικότητας.

18 Επιπλέον, κατά το αιτούν δικαστήριο, αν γίνει δεκτό ότι συντρέχει η πρώτη από τις δύο περιπτώσεις για τις οποίες γίνεται λόγος στη σκέψη 16 της παρούσας αποφάσεως, θα είναι επίσης αναγκαίο να κριθεί αν η τιμολογιακή πρακτική της OSA μπορεί να θεωρηθεί αντίθετη προς το άρθρο 102 ΣΛΕΕ λόγω χρέωσης υπερβολικά υψηλών τιμών. Βάσει της ερμηνείας που θα δώσει το Δικαστήριο, θα αποσαφηνιστεί εάν, και με ποιον τρόπο, μπορούν να εφαρμοστούν στο πλαίσιο της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί το αιτούν δικαστήριο τα κριτήρια που απορρέουν από την απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1978, United Brands και United Brands Continentaal κατά Επιτροπής (27/76, EU:C:1978:22).

19 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, στο πλαίσιο του ελέγχου της συνδρομής των συστατικών στοιχείων της παράβασης στην οποία αναφέρεται το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, πρέπει να επιλυθεί το ζήτημα αν η τσεχική αρχή ανταγωνισμού όφειλε να αποδείξει ότι η επίμαχη τιμολογιακή πρακτική είχε αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αποτέλεσμα ή μπορούσε να στηριχθεί σε απλό κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού.

20 Τέταρτον και τελευταίο, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη παράβασης του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, είναι απαραίτητο να αποδειχθεί ότι η τιμολογιακή πρακτική της OSA επηρέασε αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή αν αρκεί η εύλογη πιθανολόγηση της επέλευσης τέτοιου αποτελέσματος.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Krajský soud v Brně (περιφερειακό δικαστήριο Brno) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 102, [δεύτερο εδάφιο], στοιχείο α′, [ΣΛΕΕ] την έννοια ότι συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης κατά την έννοια της διάταξης αυτής η πρακτική κατά την οποία ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης, ο οποίος κατέχει εν τοις πράγμασι μονοπωλιακή θέση σε ορισμένο κράτος μέλος, επιβάλλει σε φορείς εκμετάλλευσης τουριστικών καταλυμάτων χρεώσεις για τη χορήγηση αδειών για τη διάθεση έργων προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω τηλεοράσεων και ραδιοφώνων εγκατεστημένων σε δωμάτια που προορίζονται για την ιδιωτική διαμονή των επισκεπτών τους, δίχως να συνεκτιμάται αν έγινε πράγματι χρήση των επιμέρους δωματίων των εν λόγω καταλυμάτων;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, θα πρέπει η πρακτική αυτή να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα α) της επιβολής μη δίκαιων όρων συναλλαγής ή β) της εφαρμογής υπερβολικά υψηλών τιμών;
   α) Εάν το αποφασιστικό κριτήριο αφορά την επιβολή μη δίκαιων όρων συναλλαγής, ποια συγκεκριμένη μέθοδος ανάλυσης θα πρέπει να εφαρμοστεί για την αξιολόγησή τ[ου];
   β) Εάν το αποφασιστικό κριτήριο αφορά την εφαρμογή υπερβολικά υψηλών τιμών, ποια συγκεκριμένη μέθοδος ανάλυσης θα πρέπει να εφαρμοστεί για την αξιολόγησή τ[ου]: το γενικό "κριτήριο United Brands" ή κάποια ειδικά τροποποιημένη εκδοχή του;

3) Θα πρέπει, προκειμένου να αποδειχθεί ότι η συμπεριφορά που περιγράφηκε στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα συνιστά παράβαση του άρθρου 102, [δεύτερο εδάφιο], στοιχείο α′, [ΣΛΕΕ], να προσκομιστούν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η παραπάνω συμπεριφορά είχε πραγματικές ή δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό (συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην ευημερία των καταναλωτών και των αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης που απορρέουν από τη συμπεριφορά της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης);

4) Θα πρέπει, προκειμένου να αποδειχθεί ότι η συμπεριφορά που περιγράφηκε στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα συνιστά παράβαση του άρθρου 102, [δεύτερο εδάφιο], στοιχείο α′, [ΣΛΕΕ], να προσκομιστούν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η παραπάνω συμπεριφορά είχε σημαντικές επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, ή αρκεί η εύλογη πιθανολόγηση ότι τέτοιες επιπτώσεις θα μπορούσαν να υπάρξουν δίχως να είναι αναγκαία η εξέταση της πραγματικής έκτασής τους;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

22 Με τα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δεν λαμβάνει υπόψη το ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων κατά τον υπολογισμό του οφειλόμενου τέλους για τη χορήγηση, στις ξενοδοχειακές μονάδες, άδειας διάθεσης έργων προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, η οποία συνίσταται σε μη δίκαιη τιμολογιακή πρακτική ή στην επιβολή μη δίκαιων όρων συναλλαγής.

23 Υπενθυμίζεται κατ’ αρχάς ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, οι δημιουργοί διαθέτουν δικαίωμα προληπτικής παρέμβασης που τους επιτρέπει να παρεμβάλλονται μεταξύ των δυνητικών χρηστών του έργου τους και της παρουσίασης στο κοινό στην οποία προτίθενται να προβούν αυτοί οι χρήστες, με σκοπό να τους την απαγορεύσουν (απόφαση της 20ής Ιουνίου 2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, σκέψη 17 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

24 Ως προς τις ξενοδοχειακές μονάδες, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η διάθεση συσκευών ραδιοφώνου ή τηλεόρασης ικανών να λαμβάνουν σήμα και, ως εκ τούτου, να μεταδίδουν προστατευόμενα έργα εντός των δωματίων των ξενοδοχειακών μονάδων συνιστά παρουσίαση στο κοινό κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, μέσω της οποίας παρέχεται στους πελάτες η δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση σε τέτοια έργα, χωρίς να έχει καθοριστική σημασία αν κάνουν πράγματι χρήση της δυνατότητας αυτής ή όχι (πρβλ. αποφάσεις της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 43, και της 20ής Ιουνίου 2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

25 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, συνήθως, η εναλλαγή των πελατών στις ξενοδοχειακές μονάδες είναι γρήγορη και, γενικώς, ο αριθμός τους είναι αρκετά μεγάλος, οπότε πρέπει να θεωρούνται ως κοινό (πρβλ. απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 38).

26 Εξάλλου, η μεσολάβηση της ξενοδοχειακής μονάδας που προσφέρει στους πελάτες της πρόσβαση στα μεταδιδόμενα έργα αποτελεί πρόσθετη υπηρεσία η οποία παρέχεται με σκοπό τον προσπορισμό οφέλους, δεδομένου ότι η προσφορά της υπηρεσίας αυτής επηρεάζει την ποιοτική κατάταξη του ξενοδοχείου και, συνακόλουθα, την τιμή των δωματίων (πρβλ. απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 44).

27 Εν συνεχεία, υπενθυμίζεται ότι ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης ο οποίος έχει, εντός ενός κράτους μέλους, το μονοπώλιο της διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν μια κατηγορία προστατευόμενων έργων και ο οποίος θέτει, έναντι της καταβολής τέλους, τα εν λόγω έργα στη διάθεση επιχειρηματιών προκειμένου αυτοί να μπορούν να τα παρουσιάσουν στο κοινό, πρέπει να θεωρείται ως επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς, κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση SABAM, σκέψεις 26 και 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εν προκειμένω, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 7 της παρούσας αποφάσεως, δεν αμφισβητείται ότι η OSA κατέχει τέτοια δεσπόζουσα θέση.

28 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, όταν ο φερόμενος ως μη δίκαιος χαρακτήρας της συμπεριφοράς ενός τέτοιου οργανισμού συλλογικής διαχείρισης συνδέεται με το ύψος του τέλους, ήτοι με αυτή καθ’ εαυτήν την τιμή που χρεώνεται, και όχι με άλλους όρους της διάθεσης, τότε η τιμολόγηση πρέπει να εκτιμάται βάσει των κριτηρίων για τις υπερβολικά υψηλές τιμές.

29 Επομένως, μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί να συνιστά κατάχρηση απαγορευόμενη από το άρθρο 102 ΣΛΕΕ εφόσον, κατά τον καθορισμό του τέλους, ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης χρεώνει υπερβολικά υψηλή τιμή, η οποία δεν έχει εύλογη σχέση με την οικονομική αξία της υπηρεσίας που παρέχει ο ίδιος. Το δε ζήτημα του ενδεχομένως υπερβολικού χαρακτήρα του τέλους πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως (πρβλ. απόφαση SABAM, σκέψεις 28 και 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

30 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει, εκτός από την οικονομική αξία της ίδιας της υπηρεσίας συλλογικής διαχείρισης, να λαμβάνονται υπόψη η φύση και η έκταση της χρήσης των έργων, καθώς και η οικονομική αξία που προκύπτει από τη χρήση τους αυτή (πρβλ. απόφαση SABAM, σκέψη 30).

31 Μολονότι, όπως υπενθυμίστηκε στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως, η διάθεση σήματος και συσκευών ραδιοφώνου ή τηλεόρασης στα δωμάτια ξενοδοχειακής μονάδας συνιστά παρουσίαση στο κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, χωρίς να έχει σημασία αν το κοινό, το οποίο αποτελείται από τους πελάτες που βρίσκονται ανά πάσα στιγμή στην ξενοδοχειακή μονάδα, επιλέγει να αξιοποιήσει την πρόσβαση στα έργα τα οποία διατίθενται κατ' αυτόν τον τρόπο, πρέπει, αντιθέτως, να γίνει δεκτό, όσον αφορά το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, ότι ο αριθμός των ατόμων που απαρτίζουν το εν λόγω κοινό αποτελεί κρίσιμο στοιχείο προκειμένου να εκτιμηθεί, αφενός, ποια είναι η έκταση της δυνητικής χρήσης των έργων που προστατεύονται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και, αφετέρου, ποιο όφελος, κατά την έννοια της σκέψης 26 της παρούσας αποφάσεως, μπορεί να αντλήσει η ξενοδοχειακή μονάδα από την άδεια την οποία λαμβάνει από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης. Ως εκ τούτου, το ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων συνιστά περίσταση που πρέπει να ληφθεί υπόψη προκειμένου να αξιολογηθεί, βάσει στατιστικού μοντέλου ή βάσει άλλων κριτηρίων υπό την προϋπόθεση ότι είναι αντικειμενικά, σταθερά, ευχερώς προσβάσιμα και επαληθεύσιμα, η έκταση της χρήσης των έργων και η οικονομική αξία την οποία αντιπροσωπεύει η χρήση τους και, συνακόλουθα, προκειμένου να κριθεί αν είναι «μη δίκαιο», κατά την έννοια του άρθρου 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', ΣΛΕΕ, το τέλος που ζητείται για τη χορήγηση των αδειών δυνάμει των οποίων επιτρέπεται η παρουσίαση των έργων στο κοινό.

32 Ειδικότερα, από πουθενά δεν συνάγεται ότι, όταν πρόκειται για ξενοδοχειακές μονάδες, δεν ασκεί επιρροή η νομολογία την οποία το Δικαστήριο επανέλαβε και αποσαφήνισε με τις σκέψεις 30 και 41 της αποφάσεως SABAM, και πιο συγκεκριμένα η παραδοχή ότι το ύψος του τέλους που καθορίζεται από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης ως οφειλόμενο αντίτιμο για την παρουσίαση προστατευόμενων έργων στο κοινό πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα της φύσης και της έκτασης της χρήσης των έργων καθώς και της αξίας της χρήσης τους στο πλαίσιο των οικονομικών συναλλαγών, η οποία συναρτάται, μεταξύ άλλων, με τον πραγματικό αριθμό των ατόμων που γίνονται αποδέκτες των έργων.

33 Συνεπώς, δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης να αξιώνει από ξενοδοχειακή μονάδα την καταβολή τέλους για τον υπολογισμό του οποίου δεν ελήφθη υπόψη το γεγονός ότι σημαντικό μέρος των δωματίων της δεν ήταν προσβάσιμα στους πελάτες εξαιτίας, παραδείγματος χάριν, μιας εποχιακής μείωσης της δραστηριότητάς της ή της μερικής παύσης της λειτουργίας της λόγω ανακαίνισης ή έκτακτων καταστάσεων όπως μια υγειονομική κρίση.

34 Γενικότερα, για τον καθορισμό του τέλους αυτού, ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης μπορεί μεν να βασίζεται σε κατ' αποκοπήν χρεώσεις, πλην όμως οφείλει να λαμβάνει υπόψη τουλάχιστον κατ' εκτίμηση τον όγκο των προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας έργων των οποίων γίνεται πράγματι χρήση (πρβλ. απόφαση SABAM, σκέψη 50).

35 Λαμβάνοντας επομένως υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, όπως τη διαθεσιμότητα και την αξιοπιστία τυχόν δεδομένων σχετικών με το ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων, καθώς και την ύπαρξη σχετικών τεχνολογικών εργαλείων (πρβλ. απόφαση SABAM, σκέψη 55), το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να κρίνει αν η OSA είχε τη δυνατότητα να συνυπολογίσει, κατά τον καθορισμό του τέλους, το ευλόγως αναμενόμενο ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων, χωρίς ο συνυπολογισμός αυτός να

συνεπάγεται, για την ίδια, μια δυσανάλογη αύξηση του κόστους, αφενός, της διαχείρισης των συμβάσεών της με τους χρήστες και, αφετέρου, της επιτήρησης της χρήσης των έργων που προστατεύονται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

36 Ως εκ τούτου, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να πρέπει να χαρακτηριστεί ως «καταχρηστική», κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, η μέθοδος υπολογισμού του τέλους την οποία εφαρμόζει η OSA χωρίς να λαμβάνει υπόψη το ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων. Και τούτο διότι, εάν ήταν δυνατό να εφαρμοστεί με εύλογο κόστος μια μέθοδος υπολογισμού του τέλους στο πλαίσιο της οποίας τα ποσοστά πληρότητας θα λαμβάνονταν υπόψη με συνέπεια να προκύπτει σημαντική μείωση του ύψους του τέλους, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η χρήση της τρέχουσας μεθόδου υπολογισμού καταλήγει στη χρέωση μη δίκαιων τιμών, κατά την έννοια του άρθρου 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ.

37 Το ως άνω συμπέρασμα δεν θίγει την υποχρέωση του αιτούντος δικαστηρίου να λάβει υπόψη κάθε άλλο στοιχείο που είναι επίσης κρίσιμο προκειμένου να διαπιστωθεί αν το ύψος του τέλους είναι δίκαιο ή όχι. Τέτοια στοιχεία μπορεί να είναι ικανά να επιβεβαιώσουν ή να ανατρέψουν την ένδειξη περί ύπαρξης κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης η οποία μπορεί ενδεχομένως να συναχθεί από τον μη συνυπολογισμό του ποσοστού πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων.

38 Για παράδειγμα, κατά πάγια νομολογία, όταν ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης καθορίζει το ύψος των τελών σε επίπεδο αισθητά υψηλότερο από το ισχύον στα άλλα κράτη μέλη, εφόσον η σύγκριση των επιπέδων των τιμών έχει γίνει επί ομοιόμορφης βάσεως, η διαφορά αυτή πρέπει να θεωρείται ως ένδειξη κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Στο πλαίσιο αυτό, μια ενδεδειγμένη μέθοδος είναι να συγκριθούν οι χρεώσεις του με τις ισχύουσες τόσο στα γειτονικά όσο και σε άλλα κράτη μέλη, διορθωμένες με βάση τον δείκτη ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης, υπό την προϋπόθεση ότι τα κράτη αναφοράς έχουν επιλεγεί σύμφωνα με αντικειμενικά, πρόσφορα και επαληθεύσιμα κριτήρια και ότι η βάση επί της οποίας γίνονται οι συγκρίσεις είναι ομοιόμορφη (πρβλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra– Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, σκέψεις 38 και 51).

39 Τέλος, όσον αφορά το ζήτημα αν, όπως υποστηρίζει η OSA, προς αξιολόγηση του ενδεχομένως υπερβολικού χαρακτήρα των χρεώσεων ενός οργανισμού συλλογικής διαχείρισης επιβάλλεται να ελεγχθεί αν υφίσταται υπέρμετρη δυσαναλογία μεταξύ του κόστους με το οποίο επιβαρύνεται πράγματι ο οργανισμός και των τιμών που χρεώνει, αρκεί η επισήμανση ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μια τέτοια σύγκριση μεταξύ τιμών και κόστους δεν είναι υποχρεωτική στο πλαίσιο της ως άνω αξιολόγησης, δεδομένου ότι υπάρχουν άλλες μέθοδοι βάσει των οποίων μπορεί να κριθεί αν οι χρεώσεις είναι υπερβολικές (πρβλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, σκέψεις 36 και 37, καθώς και απόφαση SABAM, σκέψη 31).

40 Επομένως, στα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δεν λαμβάνει υπόψη το ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων κατά τον υπολογισμό του οφειλόμενου τέλους για τη χορήγηση, στις ξενοδοχειακές μονάδες, άδειας διάθεσης έργων προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μπορεί, σε συνάρτηση με όλες τις κρίσιμες περιστάσεις, να συνηγορεί υπέρ της διαπίστωσης ότι συντρέχει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης η οποία συνίσταται στη χρέωση μη δίκαιων τιμών, υπό την επιφύλαξη ότι εξετάζεται αν το ύψος του τέλους είναι υπερβολικό σε σχέση με τη φύση και την έκταση της χρήσης των έργων καθώς και με την οικονομική αξία που προκύπτει από τη χρήση τους αυτή.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

41 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι, για να διαπιστωθεί η ύπαρξη καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης, απαιτείται από την αρχή ανταγωνισμού να αποδείξει ότι η επίμαχη πρακτική έχει πραγματικό αντίκτυπο επί του ανταγωνισμού και, πιο συγκεκριμένα, επί της ευημερίας των καταναλωτών.

42 Κατά πάγια νομολογία, σκοπός του άρθρου 102 ΣΛΕΕ είναι η επιβολή κυρώσεων όχι μόνο για τις πρακτικές οι οποίες είναι ικανές να προκαλέσουν άμεση ζημία στους καταναλωτές, αλλά και για εκείνες που τους προκαλούν εμμέσως ζημία θίγοντας τη δομή του αποτελεσματικού ανταγωνισμού (απόφαση της 12ης Μαΐου 2022, Servizio Elettrico Nazionale κ.λπ., C-377/20, EU:C:2022:379, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

43 Συνεπώς, η αρχή ανταγωνισμού ανταποκρίνεται στο βάρος αποδείξεως που φέρει, εφόσον αποδείξει ότι η πρακτική μιας επιχείρησης η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση είναι πιθανόν να θίγει τη δομή του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, λόγω της χρήσης διαφορετικών μεθόδων ή μέσων από εκείνα που διέπουν τον κανονικό ανταγωνισμό, χωρίς να είναι απαραίτητο η αρχή ανταγωνισμού να αποδείξει ότι η πρακτική αυτή είναι, επιπλέον, ικανή να προκαλέσει άμεση ζημία στους καταναλωτές. Εντούτοις, η επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση μπορεί να αποφύγει την εφαρμογή της απαγόρευσης του άρθρου 102 ΣΛΕΕ αποδεικνύοντας ότι οι αρνητικές συνέπειες επί της αποτελεσματικής δομής του ανταγωνισμού οι οποίες ενδέχεται να απορρέουν από την επίμαχη πρακτική εξισορροπούνται, αν όχι υπεραντισταθμίζονται, από θετικά για τους καταναλωτές αποτελέσματα (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Μαΐου 2022, Servizio Elettrico Nazionale κ.λπ., C-377/20, EU:C:2022:379, σκέψη 47, και της 21ης Δεκεμβρίου 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, σκέψη 202).

44 Ως εκ τούτου, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι η διαπίστωση της ύπαρξης καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης είναι επαρκώς τεκμηριωμένη εφόσον αποδεικνύεται ότι η επίμαχη πρακτική είναι πιθανόν να θίγει τη δομή του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, χωρίς να είναι απαραίτητο να αποδειχθεί ότι η πρακτική αυτή είναι, επιπλέον, ικανή να προκαλέσει άμεση ζημία στους καταναλωτές.

Επί του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος

45 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι η εκάστοτε αρμόδια αρχή ανταγωνισμού οφείλει να αποδείξει ότι μια καταχρηστική πρακτική επηρεάζει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

46 Ως προς το ζήτημα αυτό, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η ερμηνεία και η εφαρμογή της σχετικής με τις συνέπειες για το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών προϋπόθεσης, την οποία προβλέπουν τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ, πρέπει να εκκινούν από τον σκοπό της προϋπόθεσης αυτής, που είναι να καθοριστεί, σε θέματα ρύθμισης του ανταγωνισμού, το πεδίο του ενωσιακού δικαίου σε σχέση με εκείνο των κρατών μελών. Συνεπώς, εμπίπτουν στο πεδίο του ενωσιακού δικαίου όλες οι συμπράξεις και οι πρακτικές οι οποίες είναι ικανές να θέσουν σε κίνδυνο το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, υπονομεύοντας την υλοποίηση των στόχων της εγκαθίδρυσης μιας ενιαίας αγοράς μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως μέσω της στεγανοποίησης των εθνικών αγορών ή της τροποποίησης της διάρθρωσης του ανταγωνισμού

εντός της εσωτερικής αγοράς (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība C-177/16, EU:C:2017:689, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

47 Για να είναι ικανή μια απόφαση, συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, πρέπει να πιθανολογείται επαρκώς, βάσει ενός συνόλου νομικών ή πραγματικών στοιχείων, ότι μπορεί να ασκήσει επιρροή, άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, στη ροή του ενδοενωσιακού εμπορίου κατά τρόπο που να εγείρει φόβους ότι ενδέχεται να εμποδίσει την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, πρέπει η επιρροή αυτή να μην είναι αμελητέα (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

48 Το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι οι τιμές που χρεώνονται από οργανισμό συλλογικής διαχείρισης ο οποίος κατέχει μονοπώλιο μπορούν να επηρεάσουν το διασυνοριακό εμπόριο, όπερ σημαίνει ότι το άρθρο 102 ΣΛΕΕ έχει εφαρμογή σε μια τέτοια περίπτωση. Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών μπορεί να επηρεαστεί από την τιμολογιακή πολιτική οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ο οποίος κατέχει μονοπώλιο στο κράτος μέλος του και διαχειρίζεται εκεί, πέραν των δικαιωμάτων των δικαιούχων που είναι υπήκοοι του συγκεκριμένου κράτους, και τα δικαιώματα αλλοδαπών δικαιούχων (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, σκέψεις 28 και 29).

49 Επομένως, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι η εκάστοτε αρμόδια αρχή ανταγωνισμού οφείλει να αποδείξει ότι μια καταχρηστική πρακτική είναι ικανή να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Όταν μια τιμολογιακή πρακτική η οποία εφαρμόζεται από οργανισμό συλλογικής διαχείρισης χαρακτηρίζεται καταχρηστική, αρκεί, προκειμένου να αποδειχθεί ότι το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών είναι πιθανόν να επηρεαστεί αισθητά από την καταχρηστική αυτή πρακτική, η διαπίστωση ότι ο εν λόγω οργανισμός συλλογικής διαχείρισης διαχειρίζεται όχι μόνον τα δικαιώματα των δικαιούχων που είναι υπήκοοι του κράτους μέλους όπου κατέχει το μονοπώλιο, αλλά και τα δικαιώματα των δικαιούχων από άλλα κράτη μέλη.

Επί των δικαστικών εξόδων

50 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δεν λαμβάνει υπόψη το ποσοστό πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων κατά τον υπολογισμό του οφειλόμενου τέλους για τη χορήγηση, στις ξενοδοχειακές μονάδες, άδειας διάθεσης έργων προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μπορεί, σε συνάρτηση με όλες τις κρίσιμες περιστάσεις, να συνηγορεί υπέρ της διαπίστωσης ότι συντρέχει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης η οποία συνίσταται στη χρέωση μη δίκαιων τιμών, υπό την επιφύλαξη ότι

εξετάζεται αν το ύψος του τέλους είναι υπερβολικό σε σχέση με τη φύση και την έκταση της χρήσης των έργων καθώς και με την οικονομική αξία που προκύπτει από τη χρήση τους αυτή.

2) **Το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι η διαπίστωση της ύπαρξης κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης είναι επαρκώς τεκμηριωμένη εφόσον αποδεικνύεται ότι η επίμαχη πρακτική είναι πιθανόν να θίγει την αποτελεσματική δομή του ανταγωνισμού, χωρίς να είναι απαραίτητο να αποδειχθεί ότι η πρακτική αυτή είναι, επιπλέον, ικανή να προκαλέσει άμεση ζημία στους καταναλωτές.**

3) **Το άρθρο 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι η εκάστοτε αρμόδια αρχή ανταγωνισμού οφείλει να αποδείξει ότι μια καταχρηστική πρακτική είναι ικανή να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Όταν μια τιμολογιακή πρακτική η οποία εφαρμόζεται από οργανισμό συλλογικής διαχείρισης χαρακτηρίζεται καταχρηστική, αρκεί, προκειμένου να αποδειχθεί ότι το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών είναι πιθανόν να επηρεαστεί αισθητά από την καταχρηστική αυτή πρακτική, η διαπίστωση ότι ο εν λόγω οργανισμός συλλογικής διαχείρισης διαχειρίζεται όχι μόνον τα δικαιώματα των δικαιούχων που είναι υπήκοοι του κράτους μέλους όπου κατέχει το μονοπώλιο, αλλά και τα δικαιώματα των δικαιούχων από άλλα κράτη μέλη.**

(υπογραφές)